

**AASTA 2022 – DOTSSENT, MAJANDUSKANDIDAAT JUHANI VÄLJATAGA,
TOLLEAEGSE LEGENDAARSE ISIKSUSE 90. SÜNNIAASTAPÄEV
(5.11.1932–28.05.1982):**

üheksakümmend aastat sünnist ja nelikümmend aastat meie seast lahkumisest

**JAHR 2022 – DER 90. JAHRESTAG DER GEBURT DER DAMALIGEN
LEGENDÄREN PERSÖNLICHKEIT, DOZENT, KANDIDAT DER
WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFTEN, JUHANI VÄLJATAGA
(5.11.1932–28.05.1982):**

neunzig Jahre seit der Geburt und vierzig Jahre, nachdem er uns verlassen hat

**2022 – 90TH ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF THE ASSOCIATE
PROFESSOR, CANDIDATE OF ECONOMIC SCIENCES JUHANI
VÄLJATAGA, A LEGENDARY PERSONALITY OF HIS TIME
(5.11.1932–28.05.1982):**

ninety years from his birth and forty years from his death



Juhani Väljataga sündis ja elas kogu oma elu Tallinnas. Tema juured on aga Kuusalu vallas, ema Marta töötas kooliõpetajana ja isa Paul oli riigiametnik. Juhaniil on viis last – Pille, Ülle, Allan, Juhani ja Olavi.

Ta lõpetas Tallinna Polütehnilise Instituudi (TPI, tänane Tallinna Tehnikaülikool /TTÜ/) majandusteaduskonna (*cum laude* 1954), seejärel oli teaduskonnas vanemõpetaja.

1958–1960 töötas Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukogus vaneminsenerina ja 1960–1961 Maardu Keemia-kombinaadis osakonnajuhatajana.

1961–1963 õppis Eesti TA Majanduse Instituudis aspirantuuris ning 1963 kaitses samas majandusteaduse kandidaadi kraadi (Eesti Vabariigis täna – filosoofiadoktor /majandus/ Ph D).

Järgnevalt edutati ta suurettevõtte – Kohtla-Järve Põlevkivitöötlemise Kombinaadi peaökonomistiks, kus tema eestvõttel viidi ettevõttes mitmed majanduslikud küljed (eeskätt töö- ja palkakorraldus) varasemast oluliselt paremale tasemele.

1965–1967 töötas ta jälle TPIs vanemõpetajana ning 1967 omistati talle dotsendi kutse. 1967–1968 töötas ta dotsendi ja 1968–1970 vanemteadurina. 1969. aasta sügisel stažeeris ta Budapestis mitmes Ungari teadusasutustes. 1970 organiseeris ta TPI majandusteaduskonnas ühe esimese teenindusökonomika kateedri ja vastava õppesuuna Nõukogude Liidus, olles ise ka selle kateedri esimene juhataja ja dotsent (1970–1978). 1975 sügisest organiseeris ta kateedris teadustööks uurimisgrupi, grupijuhiks kujunes Matti Raudjärv.

1978 viidi ta üle Eesti Infoinstituudi¹ direktoriks (1978–1980). Seejärel taandas ta end asedirektoriks-teadusdirektoriks (1980 – kuni surmani 1982, et rohkem teadustööle pühenduda). Direktoriks esitas ja soosis ta endise asedirektori dotsendi, tehnikateadlase ja informaatiku Ustus Aguri (1.01.1929–1.01.1997). Infoinstituuti tööle asudes kutsus ta kaasa kateedri uurimisgrupi, moodustades instituudis Isemajandamise osakonna, juhatajaks edutas aga kateedri endise grupijuhhi, oma assistendi ja aspirandi Matti Raudjärve.

Aastal 1967 omistati talle Eesti NSV teenelise kultuuritegelase aunimetus, 1980 anti Arnold Veimeri nimeline preemia ning 1980. aastal tunnustati tema teadus- ja praktilist tegevust, sh teaduslikku juhendamist NSV Liidu Rahvamajanduse Saavutuste Näituse Peakomitee hõbemedaliga.

Juhani Väljataga kuulus ühingu „Teadus“ juhatusse, oli ajakirjade „Tehnika ja Tootmine“ ja „Noorus“ kolleegiumi liige. Teda tunti kui ühiskondlikult aktiivset inimest, ta tegi laialdast majandusalast propagandat lektorina, esines raadiosaadetes ja tele-ekraanil ning võttis sõna ajakirjanduses.

Juhani Väljataga'le korraldati riiklikud matused ning saadeti viimsele teele suure pidulikkusega Eesti NSV Riikliku Plaanikomitee saalist, kus auvalves osalesid tollased riigitegelased, ministriumide, ettevõtete ja teadusringkondade esindajad ning sõbrad. Ta maeti Tallinnas Metsakalmistule.

* * *

5. novembril 2007. aastal (so Juhani Väljataga sünnipäeval) toimus TTÜ peahoones Mustamäel ülikooli rektoraadi, majandusteaduskonna, endise teenindusökonoomika kateedri ja lese Anne Väljataga koostöös Juhani Väljataga 75. sünniaastapäevale pühendatud mälestusseminar. Kohal olid tema lapsed, teised sugulased ja lähedased, lesk Anne Väljataga, sõbrad, endised töökaaslased, kolleegid ja õpilased Eestist, samuti sõbrad Soomest.

Tehnikaülikooli esindasid teiste seas endine rektor (2000–2005, 2010–2015) professor Andres Keevallik, endine majandusteaduskonna dekaan (1985–1994, tänane emeriitdotsent /Associated Professor Emeritus/) dotsent Jaak Tamberg ja endise teenindusökonoomika kateedri (1970–1992) juhataja (1978–1986) ning tollane sotsiaalteaduskonna dekaan (2004–2016) professor Sulev Mäeltsemees (emeriteerus 1.01.2017).

Juhani surmast oli siis möödunud 25 aastat. TTÜ peahoone fuajees oli avatud näitus dotsent Juhani Väljataga elust, töödest ja tegemistest. Väljapanek hõlmas tema olulisemaid teadustöid ning saavutusi õppetöös, ühiskondlikus tegevuses, spordis ja teistes valdkondades. Teda meenutati kui üht silmapaistvat Eesti majandusteadlast, aga samas ka kui heasüdamlikku, elurõõmsat ja abivalmis sõpra, kolleegi ja õpetajat.

¹ Instituudi ametlik täisnimetus oli: Eesti NSV Teadus- ja Tehnikainformatsiooni Instituut; aga kasutusel olid ka lühemad nimetused – „Eesti Infoinstituut“ ja lihtsalt „Infoinstituut“.

Meie ajakirja 2008. aasta numbris avaldati dotsent Juhani Väljataga 75. sünniaastapäevale pühendatud mälestusartikkel tema assistendi (1975–1982)² ja käesoleva ajakirja peatoimetaja Matti Raudjärve poolt.

* * *

Käesoleval, 2022. aastal, meenutame dotsent Juhani Väljataga kui tähelepanuväärset isiksust ning tähistame tema üheksakümnendat sünniaastapäeva ja mälestame kurbussega, et ta on juba nelikümmend aastat meie seast lahkunud.

Pikemalt meie ajakirja 2008 aasta numbris.

Ajakirja toimikond

* * *

Juhani Väljataga wurde in Tallinn geboren und hat sein ganzes Leben dort verbracht. Seine Wurzeln liegen jedoch in der Gemeinde Kuusalu, seine Mutter Marta arbeitete als Schullehrerin und sein Vater Paul war ein Staatsbeamter. Juhani hat fünf Kinder – Pille, Ülle, Allan, Juhani und Olavi.

Er absolvierte die Wirtschaftsfakultät am Polytechnischen Institut Tallinn (TPI) (*cum laude* 1954), danach war er Oberlehrer an der Fakultät. 1958–1960 arbeitete er als Oberingenieur beim Rat der Volkswirtschaft der Estnischen SSR und 1960–1961 als Abteilungsleiter beim Chemiekombinat von Maardu. 1961–1963 hat er an der Aspirantur des Instituts für Wirtschaft der Akademie der Wissenschaften (TA) Estlands studiert und 1963 hat er ebenda den Grad des Kandidaten in Wirtschaftswissenschaften verteidigt. Danach wurde er zum Chefökonom eines Großunternehmens – des Ölschieferverarbeitungs-kombinats von Kohtla-Järve – befördert, wo auf seine Initiative mehrere wirtschaftliche Aspekte im Unternehmen (in erster Linie Arbeits- und Gehaltsverwaltung) auf ein erheblich besseres Niveau als zuvor gebracht wurden.

1965–1967 arbeitete er erneut als Oberlehrer am Polytechnischen Institut Tallinn (TPI) und 1967 wurde er zum Dozenten bestimmt. 1967–1968 arbeitete er als Dozent und 1968–1970 als leitender Wissenschaftler. Im Herbst des Jahres 1969 verbrachte er einen Forschungsaufenthalt in Budapest an mehreren ungarischen Forschungseinrichtungen. Im Jahre 1970 organisierte er an der Wirtschaftsfakultät des Polytechnischen Instituts Tallinn (TPI) einen der ersten Lehrstühle für Dienstleistungsökonomie und führte die entsprechende Studienrichtung auch in der Sowjetunion ein, wobei er selbst der erste Leiter und Dozent des Lehrstuhls war (1970–1978). Ab dem Herbst des Jahres 1975 organisierte er am Lehrstuhl eine Forschungsgruppe für die wissenschaftliche Arbeit, zu deren Gruppenleiter Matti Raudjärv festgelegt wurde.

Im Jahre 1978 wurde er zum Direktor des Estnischen Informationsinstituts bestimmt (1978–1980). Anschließend zog er sich zum Posten des stellvertretenden Direktors

² Juhani Väljataga oli ka Matti Raudjärve diplomiprojekti (1973 – 1974) ja väitekirja juhendaja TPI-s (1978 – 1981).